

Het juryrapport 2009 luidt als volgt:

STICHTING TOT BEHOUD VAN MONUMENT EN LANDSCHAP IN DE GEMEENTE UBBERGEN

MONUMENTENPRIJZEN EN TON GIJSBERS-MONUMENTENPRIJS

2007-2008

Voorwoord

Om de twee jaar reikt de Stichting tot behoud van Monument en Landschap in de gemeente Ubbergen de monumentenprijzen uit. Het gaat hierbij om prijzen die uitgereikt worden aan eigenaren van (potentiële) monumenten of aan organisaties die zich bezig houden met monument- en/of landschapsbeheer. Eigenaren die blijk hebben gegeven van bijzondere aandacht voor het door hen bewoonde pand door middel van onderhoud, renovatie of restauratie, wil de Stichting graag waarderen met een prijs. Ook bezitters en beheerders van landschapselementen willen wij hier nadrukkelijk bij betrekken. Verder heeft de Stichting ook oog voor de talrijke vrijwilligersorganisaties in onze gemeente die zich verdienstelijk maken voor behoud en beheer van monument en landschap. Ieder van hen komt voor nominatie voor een prijs in aanmerking, die zich in de afgelopen twee jaar op bijzondere wijze verdienstelijk heeft gemaakt.

De Stichting heeft wederom een deskundige jury samengesteld bestaande uit mensen van verschillende disciplines die van belang zijn voor de beoordeling van het resultaat van herstel, beheer en onderhoud.

De jury is verheugd over het grote aantal personen en organisaties, dat zij heeft kunnen nomineren voor de verschillende prijzen. Van de 19 beoordeelde objecten kwamen er in totaal 10 in aanmerking voor een nominatie voor een **Aanmoedigingsprijs** en 9 voor een **Eervolle Onderscheiding**. In beide categorieën zijn vijf prijzen toegekend.

Degenen die een prijs hebben gewonnen in de categorie **Eervolle Onderscheiding** zijn daarmee genomineerd voor de hoogste onderscheiding: de **Ton Gijsbers-Monumentenprijs**, vernoemd naar de oprichter, oud-voorzitter en erebestuurslid van de Stichting: Ton Gijsbers.

Met deze prijzen zijn geen grote geldbedragen gemoeid. Men moet ze zien als een stimulans en een beloning voor eigenaren en organisaties die actief en met respect voor de historie met hun bezit of met het landschap omgaan. Ook dit jaar heeft de Stichting weer een aardige geste voor de winnaars in petto.

In dit juryrapport zullen wij eerst ingaan op de verschillende criteria die gehanteerd zijn bij de vaststelling van de nominaties. Vervolgens geven wij het oordeel van de jury weer.

Namens de jury,

Dr. M.F.M. Wingers, voorzitter

Juryrapport 2007-2008 betreffende de toekenning van een onderscheiding aan eigenaren van gebouwen, erven of tuinen en aan organisaties op landschappelijk gebied die over de afgelopen twee jaren – in het kader van goede monumentenzorg of landschapsbeheer – hun eigendom met zorg hebben gerestaureerd of onderhouden dan wel die door hun (vrijwilligers)werk een bijdrage hebben geleverd aan het herstel of het onderhoud van het landschap in de gemeente Ubbergen.

De Stichting tot Behoud van Monument en Landschap in de gemeente Ubbergen kent sedert 1988 eenmaal in de twee jaren een aantal prijzen toe.

1. Aanmoedigingsprijs

Voor de aanmoedigingsprijs worden eigenaren genomineerd, die in de afgelopen periode zijn begonnen met een – naar het oordeel van de jury – verantwoorde maar nog niet voltooide restauratie, renovatie of herstel van hun eigendom en aan personen of organisaties, die bezig zijn met het herstel of behoud van het landschap en daarvan de eerste resultaten hebben verwezenlijkt. Een nominatie houdt een aansporing in om op de ingeslagen weg voort te gaan. Uit deze genomineerden worden vijf prijswinnaars geselecteerd.

2. Eervolle Onderscheiding

Voor de Eervolle Onderscheiding worden eigenaren genomineerd die in de afgelopen periode – naar het oordeel van de jury – hun huis, al of niet monument, hun tuin, hof of erf op een voorbeeldige wijze hebben onderhouden of gerestaureerd en daarbij zoveel mogelijk het oorspronkelijke karakter intact hebben gehouden c.q. hersteld. Ook worden hiervoor genomineerd personen of organisaties die de afgelopen jaren op cultuurhistorisch verantwoorde wijze erven, tuinen of landschapselementen hebben hersteld of onderhouden. Uit de genomineerden worden vijf prijswinnaars geselecteerd. Zij hebben zich naar het oordeel van de jury op een bijzonder verdienstelijke wijze ingezet voor het monumentale en landschappelijke erfgoed in de gemeente Ubbergen.

3. Ton Gijsbers-Monumentenprijs

Sedert 2002 heeft de Stichting een derde prijs in het leven geroepen: de Ton Gijsbers-Monumentenprijs. Deze hoogste onderscheiding van de Stichting is vernoemd naar de oud-voorzitter van de Stichting wegens zijn verdiensten voor het behoud van het waardevolle culturele erfgoed in de gemeente Ubbergen. De Ton Gijsbers-Monumentenprijs wordt toegekend aan eigenaars of een organisatie die in de afgelopen twee jaar naar het oordeel van de jury op een uitzonderlijk verdienstelijke wijze hun monumentale eigendom hebben gerestaureerd of belangrijke landschappelijke waarden hebben teruggebracht of voor teloorgang hebben behoed. Het resultaat van hun inspanningen zal een aanwinst en sieraad voor de gemeente zijn.

Samenstelling jury

De jury voor toekenning van de Monumentenprijzen 2007-2008, onder voorzitterschap van de heer Dr. M. F.M. Wingers, tevens voorzitter van Stichting tot Behoud van Monument en Landschap in de gemeente Ubbergen, bestond uit de volgende personen:

De heer Ir. R.C.M. Meltzer, architect

De heer Ir. A.M. Thus, landschapsarchitect

De heer Drs. B.H.G.M. Willems, voormalig juryvoorzitter.

De jury heeft in de afgelopen maanden een veertigtal panden, erven, tuinen en landschapselementen, verspreid over de kerkdorpen in de gemeente Ubbergen, in ogenschouw genomen en kritisch beoordeeld.

Zij hechtte hierbij bijzondere waarde aan de volgende factoren:

- de mate waarin het oorspronkelijke concept of de uiterlijke verschijningsvorm van het bouwwerk en de daarbij behorende tuin, erf en overige landschappelijke waarden bewaard zijn gebleven dan wel werden teruggebracht;

- de inzet en de bereikte resultaten van vrijwilligerswerk ten behoeve van het behoud, het terugbrengen of het herstel van belangrijke landschappelijke objecten;

- zijn de latere (noodzakelijke) veranderingen, uitbreidingen dan wel aanpassingen harmonieus geschied;

- hoe is de staat van onderhoud?

- hoe manifesteert zich de onmiddellijke landschappelijke omgeving?

Gelet op deze uitgangspunten komt de jury tot het volgende oordeel:

Genomineerd worden voor de **Aanmoedigingsprijzen** de volgende eigenaren en organisaties:

1. Familie Dorus Daamen, Duffeltdijk 34, Kekerdom

Hazelaarshof, gemeentelijk monument

Dit grote boerderijcomplex bestaat uit een T-boerderij met schuur die door middel van een dwarsbouw met elkaar verbonden zijn tot een zogenaamde 'Duffeltse U-vorm'. Het complex ligt in de bocht van de dijk aan de binnenzijde, tegenover de oude, buitendijkse kern van Kekerdom. Blijkens een herdenkingssteen links van de voordeur dateert het uit 1894.

De eigenaren zijn sinds ruim twee jaar bezig met herstel van het voegwerk van de monumentale schuren op grond van een meerjarenplan voor onderhoud. Het voegwerk wordt conform de bestaande situatie aangebracht met traditionele kalkmortel.

Op 28 februari 2007 overhandigde de Gelderse gedeputeerde Theo Peters € 2.000,- subsidie aan de eigenaren ter ondersteuning van het onderhoud aan dit cultuurhistorisch waardevolle monument. Hiermee verleende de provincie de 10.000ste subsidie in het kader van duurzame instandhouding van cultuurhistorische waarden in Gelderland.

2. De heer en mevrouw Frits en Rietje Broekman, Botsestraat 29, Kekerdom

Spaldrop, gemeentelijk monument

Dit imposante boerderijcomplex is gebouwd in een traditionele Duffeltse U-vorm, maar in tegenstelling tot Hazelaarshof is het woonhuis niet onder één kap gebracht met een van de bedrijfsruimten, maar vormt het een losstaand herenhuis dat midden voor de beide schuren is geplaatst. Twee voor het herenhuis geplaatste monumentale lindebomen dragen bij aan de krachtige compositie van huis en schuren. Evenals Hazelaarshof dateert het complex uit 1894,

zoals blijkt uit het opschrift in een gepleisterd veld in de nok van de woonhuisgevel, en trouwens ook uit de herdenkingssteen rechts van de voordeur. De eigenaren hebben het dak van de westelijke schuur - de vroegere veestal - hersteld, waarbij zij de oorspronkelijke holle Muldenpannen zoveel mogelijk hebben hergebruikt en aangevuld met overeenkomstige pannen. Voor het aanzien van het ensemble zou het zeer te prijzen zijn, als ook de oostelijke schuur, die nu met golfplaten is bedekt, opnieuw van Muldenpannen zou worden voorzien, maar de jury begrijpt, dat dit een kostbare zaak is. De komende tijd zal het voegwerk worden aangepakt van de drie zuidelijke topgevels van respectievelijk de beide

schuren en het woongedeelte van de monumentale Duffeltse boerderij, waarbij zal worden gelet op de juiste samenstelling en kleur van de voegmortel.

3. Kerkbestuur, t.a.v. de heer G. Verweij, voorzitter, Kerkdijk 26, Ooij

Sint-Hubertuskerk, Kerkdijk 24, Ooij, gemeentelijk monument

Het kerkgebouw staat haaks op de linkerzijde van de dijk, niet ver van de ingang van het dorp ter hoogte van de Sint-Hubertusweg. Het betreft een driebeukige pseudobasiliek uit 1904 in neogotische stijl, waar in 1955 een toren tegenaan is gebouwd.

Het kerkbestuur besteedt veel zorg aan de kerk met goed gefaseerd onderhoud op basis van een rapport van de Monumentenwacht. Zo is enige tijd geleden scheurvorming in het metselwerk van de scheibogen van een van de traveeën tegengegaan. Vier UMTS-antennes zijn onlangs geplaatst op de voor- en achtergevel van de kerktoren, waardoor zij minder zichtbaar zijn vanaf de Kerkdijk, de hoofdentree van Ooij.

4. De heer Frans ten Have en mevrouw Monique Verboon, Hengstdal 33, Ubbergen

gemeentelijk monument

De voormalige boerderij ligt op de grens van de gemeente Ubbergen, met de zuidelijke zijgevel aan de Nijmeegse Berg en Dalseweg. Het waarschijnlijk vroeg negentiende-eeuwse gebouw valt op door de imposante dakvlakken, die zijn gedekt met oud-Hollandse rode pannen.

Op basis van een rapport van de Monumentenwacht hebben de eigenaren zich ingespannen om bij het herstel en de isolatie van de kap het bijzondere aanzicht intact te laten. Zij hebben ervoor gekozen de oude pannen zoveel mogelijk te hergebruiken en aan te vullen met soortgelijke pannen. Dit betekende een forse investering. Overigens zijn ook de oorspronkelijke kapsporen zoveel als mogelijk behouden. De voorgevel is weliswaar voorzien van een tweede raam op de verdieping, maar doet authentiek aan door de goede plaatsing en proportionering van de verdiepingsramen en het ontbreken van luiken aan weerszijden ervan. Ook het afzien van goten draagt bij aan het authentieke aanzicht van de voorgevel.

5. De heer Frank Klabbers, Rijksstraatweg 95, Beek

rijksmonument

Het woonhuis staat tegen het talud van de Rijksstraatweg en is waarschijnlijk aan het begin van de negentiende eeuw gebouwd, kort na de aanleg van de Rijksstraatweg. Het ondergaat momenteel een zeer ingrijpende renovatie en restauratie, uitgevoerd door architectenbureau Koper–Maassen uit Valburg. Hierdoor zijn diverse kenmerken tijdelijk verdwenen, waaronder het pleisterwerk en de opvallende op elkaar geplaatste serres tegen de westgevel.

Uitgangspunt van de renovatie is zo veel mogelijk behoud van de oorspronkelijke toestand, waarbij in het bijzonder wordt gelet op de volgende zaken: de tegelvloer van de gang in het souterrain, die wordt opgepakt en weer teruggelegd op een nieuwe betonvloer; het aan de voorzijde zoveel mogelijk handhaven van de ramen of, indien noodzakelijk, de vervanging conform de bestaande toestand, met dezelfde profilering; verder: de nauwkeurige kopiëring van de oorspronkelijke, fijnmazige roedeverdeling van de ramen bij het terugplaatsen van de beide serres, met extra aandacht voor de bijzondere detaillering van de bovenste serre op de bel-etage.

6. De heer Bart Elfrink en mevrouw Caroline Koenders, Rijksstraatweg 109, Beek /

De heer Erik de Groot en mevrouw Leonieke Merkx, Rijksstraatweg 111, Beek

Villa Unita, gemeentelijke monumenten

Villa Unita ligt aan de polderzijde van de Rijksstraatweg en bestaat uit twee woningen onder een kap. De villa is gebouwd in 1889, naar een ontwerp van de architect F.A. Ludewig uit Nijmegen. Het opvallende lijstwerk met opgesneden vullingen op consoles aan de topgevel van de woning met nummer 109 is ontleend aan de chaletstijl.

Beide woningen zijn de laatste jaren flink aangepakt, waarbij in het geval van nummer 109 sprake is geweest van gefaseerd groot onderhoud aan dak, goten en schilderwerk, terwijl in het geval van nummer 111, naast het herstel van het dak, ingrijpende verbeteringen zijn aangebracht aan het interieur, zoals het herstel in de hal en het herstel van het trappenhuis en het geornamenteerde plafond. Aan de achterzijde van nummer 111 is in de plaats van een schilddak een goed bij het geheel passende topgevel met boograam geplaatst. Dankzij de verwijdering van de dakkapel in het dakschild aan de voorgevel komt de fraaie topgevel van de burens op nummer 109 beter tot zijn recht. Ook uit de overeenkomstige kleurkeuze voor het buitenschilderwerk komt het goede overleg van beide burens naar voren, waardoor de kwaliteit van Villa Unita als geheel de laatste jaren met sprongen vooruit is gegaan. Er valt echter nog forse winst te behalen door het beter op elkaar laten aansluiten van lijsten en kozijnen, het herplaatsen van luiken en het aanbrengen van consoles onder de dakgoot bij nummer 111.

7. Stichting Kalorama, t.a.v. de heer drs. P. Kuiper, directeur, Nieuwe Holleweg 12, Beek / Stichting het Huisje van Salm, t.a.v. de heer A.A.E.M. Gijsbers, voorzitter

Schellingshof 25, Beek-Ubbergen

Huisje van Salm, gemeentelijk monument

Het Huisje van Salm is een houten gebouwtje in chaletstijl dat opvalt door zijn rijke versiering met houtsnijwerk. Het is in 1892 als bouw pakket in Zwitserland gemaakt naar een ontwerp van de Amsterdamse architect Abraham Salm. Tot 1929 maakte het deel uit van landgoed Stollenberg in Berg en Dal, waar het diende als privé-tramwachthuisje voor de bewoners. Nadat Villa Stollenberg was afgebrand is het huisje geschonken aan Bad Beek in het Elzendaal en daar in 1930 als kiosk geplaatst. Op deze plaats heeft het huisje onder wisselende omstandigheden gestaan tot september 2007, toen de eigenaar, Stichting het Huisje van Salm, het liet verplaatsen. Dankzij de bereidwillige medewerking van Stichting Kalorama staat het nu honderd meter verderop, op het grondgebied van deze Stichting, op een markante plek in de zichtlijn van de Nieuwe Holleweg, naast de oprijlaan van het verpleeghuis. Over beheer en onderhoud van het Huisje van Salm moeten echter nog nadere afspraken worden gemaakt.

8. De heer Hans Maertens, Koningin Julianalaan 1, Berg en Dal / Stichting Ark / Vogelbescherming Nederland

Herstel rietmoeras langs het Meer

Ter hoogte van Ubbergen, tussen de Rijksweg en het Meer, wordt op het terrein van het particulier natuurontwikkelingsproject 'Het Zwanenbroekje' acht hectare rietmoeras hersteld in een samenwerking van de eigenaar met Stichting Ark en Vogelbescherming Nederland. Het gaat om het terugbrengen van de oude natuurlijke situatie in het laagste deel van de Ooijpolder, op een plek waar het Meer oorspronkelijk veel breder was. In het verleden konden door verdieping van het Meer en verlaging van de grondwaterstand de oevers van

het Meer in cultuur worden gebracht. Op grond van een plan van Stichting Ark en Vogelbescherming Nederland is inmiddels grond langs de oevers van het Meer afgegraven en vernat ten behoeve van kritische vogelsoorten als roerdomp, grote karekiet en baardmannetje. Van de laatste soort zijn reeds groepjes gesignaleerd. De plek is qua ligging bovendien van belang voor de ecologische verbindingzone vanaf de stuwwal in de richting van de Groenlanden.

9. Stichting Streekgala, t.a.v. de heer Gerard Titulaer, voorzitter, Rijksstraatweg 107, Beek

In de omgeving van Nijmegen en Kleef, met als kern Ooijpolder en Duffelt, wordt sinds 2003 jaarlijks op een dag in juni het Streekgala georganiseerd. Het streekgala is een initiatief van agrarische ondernemers die op die dag een ontmoeting van stad en platteland voorstaan. Daarbij zetten zij fiets- en wandelroutes, overnachtingen en arrangementen, streekproducten en -maaltijden, muziek en theater in. Voor de laatste activiteiten werd in 2008 'Het Groene Theater' opgericht bij boerderij De Zeelandsche Hof in Millingen aan de Rijn. Het Streekgala betreft 'burgers en buitenlui' bij de voedselproductie en de zorg voor een duurzaam en aantrekkelijk landschap, met inbegrip van de cultuurhistorie.

10. De Ploegdriever, p/a Kasteelselaan 60, Ubbergen / Stichting Historisch Huis- en Veldnamenonderzoek, t.a.v. de heer J.L.R.M. Giesbertz, Hertstraat 13, Nijmegen

Veldnamenproject Ooijpolder

Agrarische natuurvereniging De Ploegdriever en Stichting Historisch Huis- en Veldnamenonderzoek hebben, ondersteund door de Stichting Monument en Landschap, onderzoek gedaan naar de oude perceelsnamen in het Circul van de Ooij, met de bedoeling die namen voor het nageslacht te behouden. Mede als gevolg van ruilverkavelingen zijn de vaak tot de verbeelding sprekende namen bij steeds minder mensen bekend. Uit het onderzoek bleek dat sommige namen wel zeven eeuwen teruggaan.

Na het afsluiten van het onderzoek is een honderdtal namen geselecteerd en zijn de namen op kleine geel-groene bordjes geplaatst in de berm bij het betreffende perceel. De onthulling van het eerste bordje vond plaats op 22 september 2007 door de Heer van Persingen, Otto baron van Verschuer. Hij deed dit bij het weiland waar ooit het kasteel van zijn familie heeft gestaan. De perceelsnaam op het bordje was dan ook heel toepasselijk: 'Oud Kasteel'. De jury juicht het toe dat het project de komende jaren wordt voortgezet in de Duffelt.

Uit de hierboven genoemde 10 genomineerden worden de volgende vijf door de jury wegens hun bijzondere verdiensten voorgedragen voor de toekenning van de **Aanmoedigingsprijs**:

1. De heer Frans ten Have en mevrouw Monique Verboon, Hengstdal 33, Ubbergen. Gemeentelijk monument

2. De heer Frank Klabbers, Rijksstraatweg 95, Beek. Rijksmonument

3. De heer Bart Elfrink en mevrouw Caroline Koenders, Rijksstraatweg 109, Beek / De heer Erik de Groot en mevrouw Leonieke Merx, Rijksstraatweg 111, Beek.

Villa Unita, gemeentelijke monumenten

4. De heer Hans Maertens, Koningin Julianalaan 1, Berg en Dal.

Herstel rietmoeras langs het Meer

5. De Ploegdriever, p/a Kasteelselaan 60, Ubbergen.

Veldnamenproject Ooijpolder

Genomineerd worden voor de **Eervolle Vermeldingen** de volgende eigenaren en organisaties:

1. De heer Alfred Schmits en mevrouw Godelieve Kip, Duffeltdijk 9, Kekerdom

Voormalige pastorie, gemeentelijk monument

De voormalige pastorie van de Sint-Laurentiuskerk ligt buitendijks op een pol, schuin tegenover de ingang van de kerk. Het hoofd pand heeft een neoclassicistische opzet en is omstreeks 1850 gebouwd op een oudere grondslag. In het voorjaar van 2007 ontvingen de eigenaren reeds een aanmoedigingsprijs voor wat toen een veelbelovende restauratie leek en inmiddels ook blijkt te zijn geworden.

Het pand is de afgelopen jaren ingrijpend gerenoveerd en gerestaureerd op grond van onder meer een rapport van de Monumentenwacht en een plan van een gespecialiseerde restauratieaannemer. Hoewel nagenoeg ieder deel van het pand onder handen is genomen, is na de voltooiing van de restauratie niet te zien dat er iets is gebeurd. Belangrijke restauratieonderdelen waren de ramen (schuif- en draairamen), de bakgoten en de dakconstructie. De ramen zijn teruggebracht naar de meest oorspronkelijke drie referentieramen (een zesruits schuifvenster, een vierruits schuifvenster en een zesruits stolpraam met vast bovenlicht). Er is gekozen voor enkele (Ruysdael) buitenbeglazing met afschuining van het raamhout, waardoor de suggestie van stopverf ontstaat en de oorspronkelijke detaillering nagenoeg ongewijzigd kon blijven. Vermeldenswaard is de vervanging van de - vanwege overstromingen niet te handhaven - houten vloeren op de begane grond door vloeren van Namense steen uit dezelfde mijn als de bestaande vloer in de hal.

2. Familie G. en M. Van Leeuwen-Kroes, Ooijse Bandijk 10, Ooij

Familie G. van den Brink, Ooijse Bandijk 12, Ooij

De heer Paul Offermans, Ooijse Bandijk 14, Ooij

De heer Piet Offermans, Ooijse Bandijk 16, Ooij

Mevrouw J. van den Akker, Ooijse Bandijk 18, Ooij

De heer Frans Couwenberg, Hezelstraat 4, Ooij

De heer Ben Wasser, Hezelstraat 8, Ooij

Ensemble Tiengeboden, gemeentelijke monumenten

Het gehucht Tiengeboden bestaat uit niet meer dan drie, voormalige, boerderijen en een blok arbeidershuisjes. Dankzij de inzet van de huidige bewoners vormt dit ensemble, dat aanvankelijk gesloopt zou worden, een belangrijke en gave herinnering aan de economische bedrijvigheid in de Ooijpolder in de achttiende en negentiende eeuw. Het grootste deel van deze periode werd de polder gebruikt voor de grootschalige vetweiderij door grootgrondbezitters, die veelal in Nijmegen woonden. Op en vanuit het boerderijcomplex van De Grote Kat vond een dergelijke bedrijfsvoering plaats. Toen in het midden van de negentiende eeuw de baksteenindustrie in de Ooijpolder opkwam, gingen diverse grootgrondbezitters zich hiermee bezighouden, onder wie de eigenaar van De Grote

Kat. Voor de arbeiders van de steenfabriek liet hij vervolgens tien huisjes bouwen naast het boerderijcomplex, die in de volksmond al snel de Tien Geboden gingen heten en vervolgens hun naam gaven aan het gehucht als geheel.

Alle panden hebben de laatste jaren groot onderhoud gehad of zijn op verantwoorde wijze gerenoveerd. Van Ooijse Bandijk nummer 10, bestaande uit de helft van het voorhuis en de deel van De Grote Kat, is de kapconstructie hersteld en het riet vervangen. Door het aanbrengen van twee dakvlakken met doorzichtige golfplaten wordt de fraaie kap met gebintconstructie prachtig aangelicht. Op grond van een advies van de Monumentenwacht is een zijmuur op verantwoorde wijze opnieuw opgemetseld en is er een zalinggoot aangebracht tussen de deel en de bedrijfsruimte van de burens. Op de deel is de woonruimte vergroot dankzij de plaatsing van een eenvoudige 'woondoos'.

Van Ooijse Bandijk 14 is de rieten kap deels vervangen; het riet van woonboerderij De Kat nr.

18 is opgestopt. De eigenaars van de Tiengeboden Ooijse Bandijk 16 en Hezelstraat 4 en 8 hebben vensters, luiken en pleisterwerk laten herstellen en schilderwerk laten verrichten.

3. De heer Louis Frankenhuis, Rijksstraatweg 7-11, Ubbergen

Voormalig koetshuis Villa Waalheuvel, gemeentelijk monument

Het voormalige koetshuis, gebouwd in de stijl van de Hollandse neorenaissance, ligt aan de polderzijde tegen het talud van de Rijksstraatweg. Het is omstreeks 1916 gebouwd op een oudere grondslag. Het hoorde aanvankelijk als koetshuis met koetsierswoning bij het aan de overzijde van de Rijksstraatweg gelegen Villa Waalheuvel.

De eigenaren hebben het koetshuis, dat in gebruik was als kantoor, gerenoveerd tot woonhuis annex kantoor, waarbij het interieur voor een belangrijk deel in de oorspronkelijke staat is teruggebracht. De grote oorspronkelijke ruimten voor de koetsen- en paardenstalling hebben hun oude omvang terug, terwijl het trappenhuis, dat was vervangen door een trap van plaatstaal, in zijn oude vorm, met bordessen, is hersteld. Een nieuw terras in de oksel van de aanbouw heeft een historiserende balustrade gekregen, die verwijst naar het monumentale hekwerk uit 1916 aan de voorzijde.

De jury ziet uit naar de herinrichting van de tuin, die nu grotendeels nog bestaat uit parkeerplaatsen vanwege de voormalige kantoorbestemming. Oorspronkelijk was de tuin de 'overtuin' van Villa Waalheuvel. De tuin kent een hoge archeologische verwachting, die teruggaat tot de Romeinse en Merovingische tijd. Hiermee dient bij de herinrichting rekening te worden gehouden.

4. De heer Henk Barendregt, Rijksstraatweg 72, Beek

Villa Margot, gemeentelijk monument

Villa Margot ligt aan de zuidzijde van de Rijksstraatweg tegen de stuwwal, aan de rand van de

Elyzeese Velden. Het pand bestaat uit een voor- en een achterhuis, waarbij het voorhuis, in Jugendstil, ontworpen is door de bekende Nijmeegse architect Oscar Leeuw.

De eigenaar heeft het verdwenen balkonhek boven de uitgebouwde entree aan de westzijde laten reconstrueren op grond van een oude foto. Op deze foto is te zien dat hier oorspronkelijk

een balkonhek aanwezig was in de trant van de Jugendstilbalustrade aan de voorzijde, voorzien van een zonnestraalmotief. De reconstructie is voortreffelijk geslaagd.

5. Mevrouw J. Janssen-Loosekoot, Rijksstraatweg 177, Beek

Lindenhof, rijksmonument

Lindenhof ligt aan de polderzijde van de Rijksstraatweg. Het pand is omstreeks 1825 gebouwd, kort na het gereedkomen van de Rijksstraatweg. Aanvankelijk deed het dienst als pastorie bij de hervormde, 'kleine', Bartholomeuskerk.

Toen de bijzondere gietijzeren goten aan vervanging toe waren, besloot de eigenaar te onderzoeken of zij konden worden hersteld of nagegoten, zodat er geen standaard zinken exemplaren voor in de plaats hoefden te komen. Toen herstel of nagieten niet mogelijk bleek, zijn de goten nagemaakt in plaatstaal, met de uitstraling van gietijzer. Bovendien is de muurplaat aan de achterzijde hersteld en is het souterrain van Lindenhof verbouwd tot afzonderlijke woning, zonder dat dit aan de buitenzijde zichtbaar is geworden. Ook is een aan de voorzijde omgewaaide linde vervangen om de gave eenheid van gebouw en boomopstand te herstellen.

6. Familie Bart Benraad-van Rens, Oude Holleweg 10, Berg en Dal

Huys te Schengen, gemeentelijk monument

Huys te Schengen ligt boven de Elyzeese Velden op een terrasvormig plateau met een weids uitzicht over de Ooijpolder. Het landhuis is in 1873 gebouwd in eclectische stijl voor de toenmalige burgemeester van Ubbergen, Jhr. Mr. H. van der Goes. Het meest opvallende aan de voorgevel zijn de blinde vleugels aan weerszijden van het middenrisaliet.

De eigenaren hebben een tamelijk ingrijpende interne verbouwing achter de rug, waarbij woonkamer en hal in oude luister zijn hersteld. Hierbij is het toilet vanuit een afgescheiden gedeelte van de woonkamer teruggeplaatst naar de hal. Hierdoor wist men te voorkomen dat aan de buitenzijde een aanbouw moest worden geplaatst, die het sobere maar bijzondere vooraanzicht structureel zou aantasten. Daarnaast zijn de gevels ontdaan van een afsluitende coating die voor vochtproblemen zorgde, en zijn de gevels nu voorzien van nieuwe, ademende verf.

7. De heer A.G.T.M. Klerks, Oude Holleweg 14, Berg en Dal

Chalet Stollenburg, rijksmonument

In 2007 aanmoedigingsprijs.

Dit vakwerkhuis is omstreeks 1874 gebouwd als meesterstuk van handwerkslieden uit Neurenberg. Het stond als paviljoen op de Eerste Internationale Koloniale en Uitvoerhandel Tentoonstelling van 1883 in Amsterdam. Hierna is het verkocht en als woonhuis heropgebouwd in Berg en Dal. De eigenaar ontving in 2007 reeds een aanmoedigingsprijs voor wat toen een veelbelovende restauratie leek.

Het huis is gefaseerd en zorgvuldig gerestaureerd op basis van onder meer een rapport van de Monumentenwacht, waarbij verdwenen onderdelen in oude staat zijn hersteld aan de hand van oude foto's en tekeningen. De eigenaar is begonnen met het interieur, waar hij de keuken weer op de oude plaats heeft teruggebracht en het trappenhuis heeft hersteld. Bijzonder prijzenswaardig is het bewerkelijke herstel van het gebrandschilderde glas-in-lood in de salon en de serre. Aan de buitenzijde is het pand in verantwoorde kleuren in de verf gezet. Ook is er een buitentrap gereconstrueerd op basis van een oude foto. De trap leidt

naar de opnieuw in gebruik genomen hoofdingang op de bel-etage, waarboven een nieuwe maar geslaagde luifel is aangebracht. Zoals in het juryrapport van 2007 ook al is opgemerkt, verdient het aanbeveling de smeedijzeren grilles terug te brengen die oorspronkelijk op de daknokken aanwezig waren.

Het pand vormt een integraal geheel met de tuin en omgeving. Het behoud van de monumentale bomen in de fraaie, boven het diepe dal van de Heerlijkheid Beek gelegen tuin verdient daarom extra zorg. Dit behoud is niet gediend met de aanleg van een vijver en het bijbehorende grondverzet, dat bovenop de wortels van een monumentale beuk is aangebracht ten behoeve van een kunstmatige waterval, hetgeen een onherroepelijk einde betekent voor deze boom.

8. Vrijwilligersclub Theo Merkus, p/a de heer Theo Merkus, De Ravenberg 20, Beek / Geldersch landschap / Geldersche kasteelen

Herstel zichtassen in de Heerlijkheid Beek

De heer Merkus heeft met zijn vrijwilligers voormalige zichtassen hersteld in de Heerlijkheid Beek, het natuurreservaat van het Geldersch Landschap. Daarvoor is opslag van bomen en struiken verwijderd en zijn boomkruinen getopt. Dankzij deze onderhoudswerkzaamheden is op een twintigtal plaatsen weer vrij zicht op de Ooijpolder, waarbij opvalt dat de zichtlijn consequent op het Kerkje van Persingen is georiënteerd. De landschappelijke eenheid van het Hoog en het Laag wordt hiermee weer als vanouds geaccentueerd.

9. Via Natura / Stichting Ark

Landschapsveiling 15 september 2007

Op 15 september 2007 werd in de Ooijpolder de eerste landschapsveiling van Nederland gehouden. De organisatie was in handen van Via Natura, het landschapsfonds voor de Ooijpolder, Duffelt en Groesbeek, en Stichting Ark. Veilingmeester was burgemeester Paul Wilbers van Ubbergen. Tijdens de veiling konden de hoogste bidders - bedrijven, instellingen, maar ook particulieren - stukjes landschap adopteren ten zuiden van de Thornsestraat. Bij de adoptie hoort een onderhoudsgarantie van tien jaar; inrichting en onderhoud worden uit de opbrengst van de veiling gefinancierd. De succesvolle landschapsveiling, die al snel navolging vond, bracht ruim €100.000,- op.

Uit de hierboven genoemde 9 genomineerden worden de volgende vijf door de jury wegens hun bijzondere verdiensten voorgedragen voor de toekenning van de **Eervolle**

Onderscheiding:

1. De heer Alfred Schmits en mevrouw Godelieve Kip, Duffeltdijk 9, Kekerdorp.

Gemeentelijk monument

2. Familie G. en M. Van Leeuwen-Kroes, Ooijse Bandijk 10, Ooij

Familie G. van den Brink, Ooijse Bandijk 12, Ooij;

De heer Paul Offermans, Ooijse Bandijk 14, Ooij;

De heer Piet Offermans, Ooijse Bandijk 16, Ooij;

Mevrouw J. van den Akker, Ooijse Bandijk 18, Ooij;

De heer Frans Couwenberg, Hezelstraat 4, Ooij;

De heer Ben Wasser, Hezelstraat 8, Ooij.

Ensemble Tiengeboden

3. De heer Louis Frankenhuis, Rijksstraatweg 7-11, Ubbergen.

Gemeentelijk monument

4. Familie Bart Benraad-van Rens, Oude Holleweg 10, Berg en Dal.

Huys te Schengen, gemeentelijk monument

5. Vrijwilligersclub Theo Merkus, p/a de heer Theo Merkus, De Ravenberg 20, Beek. Herstel zichtassen de Heerlijkheid Beek

Ten slotte is de jury van mening dat wegens de best geslaagde en de meest verdienstelijke restauratie van de afgelopen twee jaren de **Ton Gijsbers-Monumentenprijs** moet worden toegekend aan:

familie G. en M. Van Leeuwen-Kroes, Ooijse Bandijk 10, Ooij

familie G. van den Brink, Ooijse Bandijk 12, Ooij

de heer Paul Offermans, Ooijse Bandijk 14, Ooij

de heer Piet Offermans, Ooijse Bandijk 16, Ooij

mevrouw J. van den Akker, Ooijse Bandijk 18, Ooij

de heer Frans Couwenberg, Hezelstraat 4, Ooij

de heer Ben Wasser, Hezelstraat 8, Ooij.

Dankzij de inzet van de eigenaren vormt dit schilderachtige ensemble een belangrijke en gave herinnering aan de economische bedrijvigheid (vetweiderij, baksteenindustrie) en het wonen in de Ooijpolder vanaf de achttiende tot halverwege de twintigste eeuw. In de jaren zestig dreigde sloop van de toen sterk verwaarloosde buurtschap. Er mag met recht worden gesteld dat de mensen die zich indertijd als bewoners vestigden de buurtschap van de ondergang hebben gered. Een groot aantal van hen woont nog altijd in Tiengeboden en heeft in de loop van decennia, samen met anderen die later kwamen, gezorgd voor renovatie en restauratie van de waardevolle bebouwing. Sindsdien onderhoudt ieder van de eigenaren zijn deel van het herstelde geheel met zorg en liefde en met oog voor de cultuurhistorische waarden. De laatste twee jaren zijn weer tal van onderhoudswerkzaamheden en verbeteringen uitgevoerd. De jury vindt, dat het tijd is hieraan de aandacht te schenken die de bewoners verdienen.

Beek Ubbergen, 21 april 2009